

Arktinen työelämä - kestävä tulevaisuus

Jatkuvaa oppimista kehittämässä

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Elinvoimakeskus

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Julkaisu on toteutettu osana Jatkuvan oppimisen kehittäminen: Arktinen työelämä ja kestävä tulevaisuus -hanketta.

Hankkeen toteutusaika: 1.1.2024-30.6.2026

Rahoittaja: Euroopan sosiaalirahasto (ESR+)

Tekijät: Heli Alaräisänen, Anna Vanhala, Sirpa Purtilo-Nieminen & Marjaana Kangas
Lapin yliopisto, Rovaniemi 2026

ISBN 978-952-337-553-6

Julkaisun pysyvä osoite

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-553-6>

Esipuhe

Tämä koonti on syntynyt osana Jatkuvan oppimisen kehittäminen: Arktinen työelämä ja kestävä tulevaisuus -hanketta. Julkaisu kokoaa koulutuspilotin suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin aikana syntyneitä havaintoja ja oppeja siitä, mitä jatkuvan oppimisen kehittäminen yli tiedekuntarajojen edellyttää.

Tarkastelemme koulutuskokonaisuutta sekä koulutuksen suunnittelun asiantuntijoina että toteuttajina ja koordinoijina. Hankkeessa fasilitoimme yhteiskehittämistä, kokosimme eri alojen osaamista yhteen, tuimme pedagogisten ratkaisujen rakentamista ja pohdimme, miten yliopiston asiantuntijatieto voidaan muotoilla työelämässä toimiville aikuisopiskelijoille saavutettavaksi ja merkitykselliseksi kokonaisuudeksi. Samalla vastasimme käytännön etenemisestä, aikatauluista, yhteydenpidosta, teknisistä ratkaisuista ja viestinnästä.

Hankkeen aikana vahvistui ymmärrys siitä, että jatkuvan oppimisen kokonaisuudet eivät synny vain kokoamalla opintojaksoja yhteen. Ne vaativat yhteistä suunnittelua, pedagogista keskustelua, koordinointia ja aikaa. Erityisesti monitieteisissä kokonaisuuksissa tarvitaan rakenteita, joissa eri alojen asiantuntijat voivat rakentaa yhteistä ymmärrystä ja sovittaa oman osaamisensa osaksi laajempaa kokonaisuutta.

Pilotti teki näkyväksi myös sen, että työelämässä toimivat aikuisopiskelijat tarvitsevat joustavuutta, mutta myös selkeyttä, rytmiä ja tukea. Kiinnostus koulutusta kohtaan ei vielä takaa opintojen suorittamista, jos oppimiselle ei ole riittäviä rakenteita.

Meille hanketoteuttajina kehittämistyö oli myös oppimisprosessi. Se osoitti, kuinka tärkeää on usein näkymätön työ: yhteiskehittämisen fasilitointi, asiantuntijoiden sparraus, pedagoginen ja tekninen tuki, viestintä sekä kokonaisuuden koordinointi.

Kiitämme kaikkia koulutuspilotin suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin osallistuneita asiantuntijoita, opiskelijoita ja yhteistyökumppaneita. Yhteinen kehittämistyö tuotti arvokasta tietoa Lapin yliopiston jatkuvan oppimisen kehittämiseen.

Rovaniemellä 1. kesäkuuta 2026

Heli Alaräisänen ja Anna Vanhala

Sisältö

Johdanto

Pitkäjänteinen jatkuvan oppimisen kehittämistyö

Kehittämiskokonaisuuden lähtökohdat ja tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut ja jatkuva oppiminen

Koulutuskokonaisuuden yhteiskehittäminen

Arktinen työelämä – kestävä tulevaisuus -koulutuspilotti

Koulutuksen arviointi ja kehittämis ehdotukset

Suosituks et jatkuvan oppimisen kehittämiseksi yli tiedekuntarajojen

Yliopiston näkökulma

Opiskelijan näkökulma

Jatkuvan oppimisen malli

Johtopäätökset ja jatkosuunnitelmat

Lähteet ja aineistot

Johdanto

Jatkuvan oppimisen merkitys on viime vuosina korostunut osana korkeakoulujen perustehtävää. Työelämän murros, osaamisvaatimusten nopea muuttuminen sekä alueelliset kehittämistarpeet edellyttävät yliopistoilta kykyä tuottaa joustavia, työelämälähtöisiä oppimiskäytäntöjä. Tämä koskee erityisesti Lapin kaltaista aluetta, jossa pitkät etäisyydet, elinkeinorakenteen erityispiirteet ja kausiluonteisuus asettavat omat reunaehdot osaamisen kehittämiseksi.

Tässä julkaisussa tarkastellaan Lapin yliopiston toteuttaman “Jatkuvan oppimisen kehittäminen: Arktinen työelämä ja kestävä tulevaisuus” -kehittämishankkeen tuloksia ja oppeja, joita voidaan soveltaa jatkuvan oppimisen kehittämisessä ja tuottamisessa korkeakoulukontekstissa.

Kehittämistyön tavoitteena oli rakentaa jatkuvan oppimisen malli, joka tukee monitieteisten ja työelämälähtöisten koulutusten suunnittelua ja toteutusta sekä syventää ymmärrystä siitä, millaiset rakenteet ja pedagogiset ratkaisut tukevat jatkuvaa oppimista Lapin toimintaympäristössä.

Hankkeessa toteutetussa koulutuspilottissa koottiin ensimmäistä kertaa yhteen Lapin yliopiston kaikkien tiedekuntien ja Arktisen keskuksen sekä Koulutus- ja kehittämispalvelujen asiantuntijuutta kestävyys- ja vastuullisuusteemoissa tavalla, joka teki näkyväksi monitieteisen yhteistyön haasteet ja mahdollisuudet jatkuvan oppimisen kehittämisessä.

Hankkeessa kerätyn aineiston jäsentelyssä ja julkaisutekstin muotoilussa sekä kuvituksessa on käytetty tekoälyavusteisia työkaluja.

Pitkäjänteinen jatkuvan oppimisen kehittämistyö

Lapin yliopistossa on toteutettu useita työelämässä toimiville suunnattuja koulutuskokonaisuuksia ja koulutuspilotteja. Niissä on vastattu ajankohtaisiin osaamistarpeisiin esimerkiksi johtamisen, vastuullisuuden, kestävyiden, digitaitojen ja työelämän kehittämisen teemoissa. Toteutuksissa ovat korostuneet etä- ja hybridimuodot, vertaistyöskentely sekä omaan työhön liitettävät oppimis- ja kehittämistehtävät.

Aiemmat toteutukset ovat tuottaneet tärkeää kokemustietoa. Esimerkiksi vuosina 2015-2017 toteutettu Ympäristö- ja yhteiskuntavastuun täydennyskoulutusohjelma (ESR) osoitti, että työelämässä toimiville opiskelijoille laajat opintokokonaisuudet voivat olla haastavia, vaikka sisällöt koettaisiin kiinnostaviksi. Opiskelijat valitsivat usein vain itselleen tärkeimmät osiot, ja koko 30 opintopisteen kokonaisuuden suorittaminen jäi monelta kesken. Tämä vahvisti ajatusta siitä, että jatkuvan oppimisen toteutuksissa tarvitaan pienempiä ja modulaarisia kokonaisuuksia, joista voi valita mieleisensä opintojaksot.

Toisaalta aiemmat eMBA-johtamiskoulutukset (90 op) vuosina 2009-2011 sekä 2014-2016 ovat osoittaneet, että myös pitkäkestoiset opinnot voivat onnistua hyvin, kun rakenne tukee sitoutumista. Niissä opintojen etenemistä vahvistivat selkeä aikataulu, sovitut lähiopetuspäivät, pysyvä opiskelijaryhmä, verkostoituminen ja omaan työhön liittyvä kehittämisote. Näiden kokemusten perusteella jatkuvan oppimisen suunnittelussa on arvioitava tarkasti, milloin itsenäinen ja joustava suorittaminen palvelee opiskelijoita ja milloin tarvitaan enemmän ryhmäprosessia, ohjausta ja yhteistä rytmiä.

Tässä julkaisussa tarkasteltava Arktinen työelämä -kestävä tulevaisuus -koulutuspilotti sijoittui opiskelutavaltaan enemmän itsenäisesti suoritettaviin opintoihin kuin vahvasti ohjattuihin opintoihin. Kyseessä ei kuitenkaan ollut täysin itsenäisesti suoritettavat opinnot, kuten MOOC -kurssit, vaan opintoihin sai ohjausta oman tarpeen ja aikataulun mukaan.

Kehittämiskokonaisuuden lähtökohdat ja tavoitteet

Lapin yliopistossa on tunnistettu tarve kehittää jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia, sisältöjä ja toteutusmuotoja alueellisiin työelämän tarpeisiin. Yliopistossa tarvitaan yhteisiä käytäntöjä siihen, miten monitieteisiä opintokokonaisuuksia rakennetaan tiedekuntien ja yksiköiden välisenä yhteistyönä. Tämä edellyttää tiivistä vuoropuhelua työelämän, elinkeinojen, alueellisten toimijoiden ja yliopiston välillä.

Lapin yliopiston kestävyys- ja vastuullisuusosaamista tarkasteltaessa havaittiin, että aiheeseen liittyvää asiantuntijuutta on yliopistossa runsaasti, mutta se on hajallaan eri tiedekuntien opintotarjonnassa tai tutkimustoiminnassa. Opintojaksot eivät välttämättä muodosta työelämässä toimivan jatkuvan oppijan näkökulmasta tunnistettavia ja helposti löydettäviä kokonaisuuksia. Siksi tarvitaan toimintamallia, jossa yliopiston osaamista voidaan koota ilmiölähtöisiksi, työelämän tarpeita palveleviksi jatkuvan oppimisen kokonaisuuksiksi.

Jatkuvan oppijan näkökulmasta opintojen tulee olla helposti löydettävissä ja joustavasti suoritettavissa sekä liitettävissä omaan työhön. Aiemmat kokemukset ovat osoittaneet, että myös aikuisopiskelijat tarvitsevat ohjausta, tukea ja selkeitä rakenteita opintojen etenemiseen. Niinpä hankkeessa kehitettiin sekä opiskelijoiden tukea että korkeakoulun asiantuntijoiden valmiuksia rakentaa jatkuvan oppimisen kokonaisuuksia.

Hankkeen tavoitteena oli kehittää Lapin yliopiston jatkuvan oppimisen käytäntöjä ja pedagogiikkaa, toteuttaa yliopiston osaamiskärkiin perustuva monitieteinen koulutuspilotti, vahvistaa vastuullisuuden ja kestävän kehityksen osaamista työelämässä sekä tukea organisaatiotason yhteistyötä jatkuvan oppimisen toteutuksissa.

Pedagogiset ratkaisut ja jatkuva oppiminen

Koulutuskokonaisuuden pedagogisissa ratkaisuissa pyrittiin noudattamaan jatkuvan ja elinikäisen oppimisen periaatteita: opetuksellisia ratkaisuja tarkasteltiin erityisesti työelämäosaamisen ja ammatillisen asiantuntijuuden vahvistamisen näkökulmasta. Näitä työelämäpedagogisia lähtökohtia huomioitiin esimerkiksi siinä, että oppimistehtävissä tavoiteltiin teorian ja käytännön yhdistämistä ja asiantuntijuuden kehittymistä mm. integratiivisen pedagogiikan (Tynjälä, ym., 2020). tavoin eri ulottuvuuksista muotoutuvana prosessina. Tämän rinnalla koulutuspilottin suunnittelua pohjustavissa työpajoissa tutustuttiin myös aikuisopiskelijan oppimisen tarpeisiin ja edellytyksiin andragogiikan (Knowles, ym. 2020) näkökulmasta.

Pedagogisten ratkaisujen taustalla pyrittiin huomioimaan opintojen suorittamisen joustavuus, monimuotoisuus toteutuksessa, suoritustavoissa ja arvioinnissa sekä oppimisen autenttisuus: opitun hyödyntäminen omassa työssä sekä opintojen suorittaminen oman työn ohessa. Jatkuvan oppimisen pedagogisia periaatteita noudatettiin myös siten, että opinnoissa tavoiteltiin monipuolisia ja vaihtelevia oppimistehtäviä, mahdollisuutta hyödyntää tehtävissä aiemmin kertynyttä osaamista, sekä mahdollisuutta vuorovaikutukseen opiskelijoiden ja opettajan välillä, sekä opiskelijoiden kesken.

Jatkuvan oppimisen kokonaisuudessa hyödynnettiin osin käänteistä oppimista (flipped learning). Käänteisen oppimisen periaatteiden mukaisesti opiskelija ensin perehtyy opiskeltavaan materiaaliin (esim. luettava materiaali, opetusvideot tai muut ennakkotehtävät), minkä jälkeen on kontaktiopetusta, jossa opettajajohtoinen yhteinen aika käytetään aktiiviseen työskentelyyn, keskusteluun ja yhteiseen tiedon rakentamiseen. Osakokonaisuudet suunniteltiin kuitenkin mahdollisimman joustaviksi ja itsenäisesti verkko-oppimisympäristössä opiskeltaviksi, jolloin aikaan ja paikkaan sidottu kontaktiopetus jätettiin vähäiseksi.

Osa opintokokonaisuuksista sisälsi kuitenkin myös kontaktiopetusta tai työpajoja, joiden lähtökohtana voidaan pitää myös käänteisen oppimisen pedagogiikkaa. Osa opintokokonaisuuksia vaiheistettiin verkko-oppimisympäristöön siten, että ne noudattivat myös ns. pelillistämisen periaatteita. Tämä nähtiin tärkeänä silloin, kun oppijana on opintojaan työn ohessa suorittava jatkuva oppija ja haluttiin ylläpitää hänen motivaatiotaan ja tukea hänen etenemistään systemaattisesti.

Pedagogiset ratkaisut ja jatkuva oppiminen

Koulutuskokonaisuus onnistui pedagogisesti melko hyvin pilottina toteutetuksi. Sisällöllisesti kokonaisuudet olivat onnistuneita ja niiden toteutustavat monipuolisia, mutta opettajilta saadun palautteen perusteella pedagogiseen yhteiskehittämiseen olisi tarvittu enemmän aikaa ja resursseja. Nyt koulutuskokonaisuus sisälsi osin myös jo opetuksessa mukana olevia opintojaksoja, joiden toteutustapaa muokattiin sopimaan jatkuville oppijoille. Jatkossa tulisi kiinnittää huomiota myös opiskelijoiden vertaisoppimiseen ja sitä kautta opintoihin sitouttamiseen. Lisäksi vuorovaikutuksen mahdollistaminen opettajan ja jatkuvan oppijan välillä olisi tärkeää.

- Pedagogiseen suunnitteluun on tärkeää varata riittävästi opettajien yhteistä aikaa.
- Yhteisen pedagogisen näkökulman (esim. Flipped learning) omaksuminen on pitkä prosessi, se ei tapahdu yhdessä koulutuspiilotissa.
- Joustavasti ja itsenäisesti suoritettavat opinnot verkko-oppimisympäristössä sopivat työn ohessa opiskeleville jatkuville oppijoille.
- Pedagogiikassa hyödynnetty pelillisuus auttaa pitämään yllä opiskelijan motivaatiota itsenäisesti suoritavissa opinnoissa.
- Vertaistyöskentely tuo lisäarvoa työelämässä toimiville oppijoille ja sitouttaa opintoihin.
- Opettajien ja opiskelijoiden vuorovaikutuksen mahdollistaminen on tärkeää myös itsenäiseen opiskeluun painottuvissa koulutuksissa.

Koulutuskokonaisuuden yhteiskehittäminen

Koulutuskokonaisuuden kehittäminen toteutettiin vaiheittaisena yhteiskehittämisen prosessina, jossa yhdistyivät palvelumuotoilun periaatteet, asiantuntijatyö, pedagoginen kehittäminen ja työelämän näkökulmat. Prosessin tavoitteena oli rakentaa jatkuvan oppimisen koulutuskokonaisuus, joka kokoaa Lapin yliopiston monitieteistä osaamista arktisen työelämän ja kestäväen tulevaisuuden teemoista työelämän tarpeisiin vastaavaksi kokonaisuudeksi.

Kehittämistyö käynnistyi **Jatkuvan oppimisen kehittäminen: Arktinen työelämä ja kestävä tulevaisuus** -aloitustyöpajalla 4.6.2024. Aloitustyöpajassa hahmotettiin koulutuskokonaisuuden lähtökohtia, tavoitteita ja mahdollisia sisältöalueita. Samalla luotiin yhteistä ymmärrystä siitä, miksi arktiseen työelämään, kestäväen kehitykseen ja jatkuvaan oppimiseen liittyvää osaamista on tarpeen koota yliopiston sisällä uudella tavalla. Aloitustyöpaja loi perustan myöhemmälle palvelumuotoilun menetelmiin pohjautuvalle kehittämisprosessille.

Varsinainen palvelumuotoilun prosessi rakentui neljästä vaiheesta: löydä, määritä, kehitä ja toimita. Näiden vaiheiden avulla edettiin yliopiston osaamisen ja resurssien tunnistamisesta kohti koulutuksen rakentamista, toteutusta, arviointia ja jatkokehittämistä.

Löydä-vaiheessa järjestettiin monitieteisen osaamisen yhteiskartoitus, **“Löydä”-työpaja 25.9.2024**. Työpajassa kartoitettiin tarkemmin yliopiston sisäistä osaamista, olemassa olevia opintosisältöjä ja asiantuntijaresursseja. Keskeinen havainto oli, että vastuullisuuteen, kestäväen kehitykseen ja arktiseen työelämään liittyvää osaamista on paljon, mutta se on hajallaan eri tiedekunnissa ja yksiköissä. Osaaminen ei sellaisenaan muodosta opiskelijalle selkeää kokonaisuutta, vaan se tarvitsee kokoamista, yhteistä jäsentämistä ja tiedekuntarajat ylittävää suunnittelua.

Määritä-vaiheessa järjestettiin asiantuntijatiedon sovittaminen alueen elinkeinoelämän tarpeisiin, **“Määritä”-työpaja 25.10.2024**. Tässä vaiheessa yliopiston asiantuntijatieta tarkasteltiin suhteessa työelämän tarpeisiin. Työelämän näkökulmasta tärkeää ei ole vain yksittäisten sisältöjen tarjoaminen, vaan laajemmat, sovellettavat ja käytännön työhön kytkeytyvät kokonaisuudet. Tämä nosti esiin akateemisen tiedon ja käytännön soveltamisen välisen jännitteen: miten tutkimukseen perustuva tieto voidaan muotoilla työelämässä toimivalle aikuisopiskelijalle ymmärrettäväksi, käyttökelpoiseksi ja omaan työhön liitettäväksi.

Kehitä-vaiheessa järjestettiin koulutuskokonaisuuden rakentaminen, **“Kehitä”-työpaja 26.11.2024**. Työpajassa rakennettiin koulutuksen sisältöjä, oppimistavoitteita, osaamisalueita ja pedagogisia ratkaisuja. Eryityisesti korostuivat vastuullisuuden ja kestäväen kehityksen osaaminen arktisessa kontekstissa, työelämälähtöisyys, systeeminen ajattelu ja opitun soveltaminen omaan työhön. Koulutuksen rakenteessa painottuivat modulaarisuus, joustavuus ja Moodle-ympäristöön rakennettu eteneminen. Keskeinen oppi oli, että toimiva jatkuvan oppimisen kokonaisuus rakentuu työelämälähtöisestä sisällöstä, pedagogisesti jäsennetystä oppimisprosessista ja rakenteellisesta tuesta.

Koulutuskokonaisuuden yhteiskehittäminen

Palvelumuotoilun menetelmiin perustuvan prosessin rinnalla järjestettiin myös muita kehittämistä tukevia työpajoja. **Arktinen työelämä -koulutuksen viimeistelytyöpaja 16.1.2025** keskittyi koulutuskokonaisuuden toteutuksen tarkentamiseen ennen pilotin käynnistymistä. Työpajassa viimeisteltiin koulutuksen rakennetta, aikataulua, Moodle-toteutusta, ohjauksen järjestämistä sekä opiskelijan etenemistä tukevia ratkaisuja. Tämän vaiheen merkitys oli tärkeä, koska se muutti aiemmin yhteisesti jäsennetyt sisällöt konkreettiseksi koulutustoteutukseksi.

Toimita-vaiheessa järjestettiin jatkuvan oppimisen mallin arviointi ja jatkokehitys, **“Toimita”-työpaja 29.1.2026**. Työpajassa arvioitiin koulutuspilotin toteutusta, osallistujien kokemuksia ja asiantuntijoiden yhteistyötä. Arviointi toi esiin kolme keskeistä teemaa: sitoutuminen ja koulutuksen toteuttaminen, monitieteisyys ja asiantuntijoiden yhteistyö sekä kokemukset ja vaikuttavuus. Sitoutumisen kannalta tärkeiksi tunnistettiin yhteinen aloitus, realistinen kuva työmäärästä, selkeät välitavoitteet, tutorointi ja pienryhmätyöskentely. Monitieteisyyden todettiin tuottavan lisäarvoa silloin, kun se kytkeytyy selkeään ilmiöön tai työelämän tarpeeseen. Vaikuttavuuden näkökulmasta koulutus koettiin merkitykselliseksi erityisesti silloin, kun se tarjosi tilaa reflektiolle ja oman työn tarkastelulle.

Kokonaisuutta syvennettiin vielä **Arktinen työelämä – kestävä tulevaisuus -kehittämistyöpajassa 21.4.2026**. Tässä työpajassa tarkasteltiin koulutuskokonaisuuden tuloksia, kehittämisen oppeja ja jatkuvan oppimisen mallin jatkokäyttöä. Työpaja vahvisti ymmärrystä siitä, että jatkuvan oppimisen kokonaisuuksien rakentaminen edellyttää sekä sisällöllistä asiantuntemusta että pedagogista ja rakenteellista suunnittelua. Keskeistä on, että koulutus ei jää irralliseksi opintotarjonnaksi, vaan se muodostaa opiskelijalle ymmärrettävän, ohjatun ja työelämään kiinnittyvän oppimispolun.

Kokonaisuutena työpajaprosessi osoitti, että monitieteinen jatkuvan oppimisen koulutus ei synny vain kokoamalla eri asiantuntijoiden sisältöjä yhteen. Se edellyttää yhteistä keskustelua, fasilitointia, pedagogista suunnittelua, työelämän tarpeiden tulkintaa sekä riittävästi aikaa yhteisen kokonaisuuden rakentamiseen. Työpajojen kautta hajallaan oleva asiantuntijaosaaminen saatiin näkyväksi, jäsennetyksi ja muotoiltua koulutukseksi, joka tukee sekä opiskelijoiden osaamisen kehittymistä että yliopiston yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Kehittämisprosessin yhteenveto

Yhteiskehittämisen prosessi osoitti, että asiantuntijoiden henkilökohtainen tuki on jatkuvan oppimisen kokonaisuuksien rakentamisessa keskeistä. Työpajat loivat yhteisen suunnan, rakenteen ja ymmärryksen koulutuskokonaisuuden tavoitteista, mutta yksittäisten opintokokonaisuuksien rakentaminen vaati lisäksi pedagogista ja teknistä sparrausta.

Henkilökohtainen tuki auttoi asiantuntijoita muotoilemaan omaa asiantuntijatietoaan jatkuville oppijoille sopiviksi sisällöiksi, tehtäviksi ja oppimispoluiksi. Samalla se tuki Moodle-toteutusten rakentamista, oppimistavoitteiden kirkastamista sekä opiskelijan etenemistä tukevien ratkaisujen suunnittelua.

Monitieteisyys näyttäytyi prosessissa vahvuutena, mutta se edellyttää yhteistä pedagogista rakennetta. Ilman koordinoitua, yhteistä suunnittelua ja kokonaisuuden fasilitoitua monitieteisyys voi jäädä irralliseksi kokoelmaksi sisältöjä. Kun eri alojen asiantuntijatieto kytketään yhteiseen ilmiöön, työelämän tarpeisiin ja opiskelijan oppimispolkuun, monitieteisyys tuottaa koulutukselle selkeää lisäarvoa.

Hankkeen perusteella jatkuvan oppimisen tuottaminen on ennen kaikkea prosessi, ei yksittäinen koulutustuote. Se vaatii pitkäjänteistä kehittämistä, yhteistyötä, pedagogista osaamista, rakenteellista tukea ja aikaa yhteisen kokonaisuuden rakentamiseen.

Miten varmistamme jatkossa, että yliopiston asiantuntijaosaaminen rakentuu jatkuville oppijoille selkeiksi, ohjatuiksi ja työelämään kiinnittyviksi oppimispoluiksi?

Arktinen työelämä - kestävä tulevaisuus koulutuspilotti

Lapin yliopiston tiedekuntien, yksiköiden (TTK, YTK, KTK, OTK, Arktinen keskus ja Koke) ja yhteistyökumppaneiden yhteiskehittämisen tuloksena syntyi Arktinen työelämä - kestävä tulevaisuus -koulutuskokonaisuus, joka sisälsi kuusi valinnaista opintojaksoa sekä opintojen ohjausta ja kehittämistehtävää tukevan opintojakson, jossa opiskelijoilla oli mahdollista saada yksilö- ja ryhmäohjausta. Koulutukseen pääsi ilmoittautumismenettelyllä (max 20/opintojakso), jossa opiskelija esitti kiinnostuksensa ja tarpeensa koulutukselle.

Opiskelijaksi ilmoittautui kaiken kaikkiaan 28 henkilöä, mikä ylitti odotukset. Opiskelijat suorittivat yhden tai useampia opintojaksoja, mutta omaan työhön liitettävää eri opintojaksoja hyödyntävää kehittämistehtävää laati vain pari opiskelijaa. Muutamat opiskelijat hyödynsivät myös henkilökohtaista ohjausta, mutta ryhmäohjaustunneille ei tullut kuin yksittäisiä opiskelijoita. Opintopisteitä suoritti lopulta vain seitsemän opiskelijaa, ja lisäksi osa opiskelijoista hyödynsi opittua omassa työssään ilman, että suoritti opintopisteitä.

Koulutuspilotin loppuvaiheessa toteutetussa koulutuksen toteuttajien, opiskelijoiden ja yhteistyökumppaneiden arviointityöpajassa todettiin, että opintopisteet eivät ole kaikille aikuisopiskelijoille tärkeitä, eikä pelkästään opintosuoritusten perusteella voi arvioida koulutuksen onnistuneisuutta tai vaikuttavuutta.

Koulutuskokonaisuuden sisällöt:

- *Orientaatio koulutukseen, opintojen ohjaus – kehittämistehtävän ohjaus 1-3 op*
- *Opintojakso I: Visioiva ja vaikuttava muotoilu, taide ja visuaalinen viestintä 5 op*
- *Opintojakso II: Arktinen luontopolitiikka 5 op*
- *Opintojakso III: Kestävién julkisten hankintojen perusteet*
- *Opintojakso IV: Johdatus luonnonsuojelun oikeudellisiin kysymyksiin 3 op*
- *Opintojakso V: Pohjoisten elinkeinojen sopeutuminen ilmastonmuutoksessa 3 op*
- *Opintojakso VI: Kestävyysosaaminen arktisessa työelämässä 3 op*

Koulutuksen arviointi ja kehittämissuhteet

Arviointi osoitti, että koulutuskokonaisuuden sisällöt ja teemat koettiin merkityksellisiksi, mutta toteutuksen kehittämisessä on kiinnitettävä huomiota erityisesti sitoutumisen tukemiseen, asiantuntijoiden yhteistyöhön ja vaikuttavuuden arviointiin. Koulutuksen onnistuminen ei perustu vain laadukkaisiin sisältöihin, vaan siihen, miten ne muodostavat opiskelijalle selkeän, rytmitetyn ja omaan työhön kytkeytyvän oppimiskokonaisuuden.

Sitoutuminen ja koulutuksen toteuttaminen

Jatkossa koulutuksen aloitusvaiheeseen tulisi panostaa nykyistä enemmän esimerkiksi aloitusseminaarilla tai lyhyellä intensiivijaksolla, mikä voi auttaa osallistujia hahmottamaan koulutuksen tavoitteet, työmäärän, etenemisen ja oman ajankäyttönsä. Myös tutorointi, pienryhmätyöskentely, vertaisoppiminen ja selkeät välitavoitteet voivat tukea opintojen suorittamista. Joustavuus on työssäkäyvälle opiskelijalle tärkeää, mutta se tarvitsee rinnalleen rakenteen. Ajasta ja paikasta riippumaton toteutus ei saa tarkoittaa sitä, että opiskelija jää yksin.

Monitieteisyys ja asiantuntijoiden yhteistyö

Monitieteisyys toimii parhaiten silloin, kun se rakentuu yhteisen ilmiön tai työelämän tarpeen ympärille. Se ei ole itseisarvo, vaan keino tarkastella monimutkaisia kysymyksiä useasta näkökulmasta. Tämä edellyttää asiantuntijoiden välistä yhteistä suunnittelua, pedagogista keskustelua ja riittävää aikaa kokonaisuuden rakentamiseen. Asiantuntijoiden henkilökohtainen sparraus on tärkeää myös jatkossa. Se auttaa varmistamaan, että yksittäiset sisällöt eivät jää irrallisiksi, vaan muodostavat opiskelijalle johdonmukaisen oppimispolun.

Kokemukset ja vaikuttavuus

Koulutuksen vaikuttavuus ei näy vain opintosuorituksina. Se voi näkyä myös osallistujien ajattelun kehittymisenä, oman työn tarkasteluna, uusina näkökulmina ja myöhemmin työelämän käytäntöjen muutoksina. Siksi vaikuttavuutta tulee arvioida sekä välittömän palautteen että pidemmän aikavälin vaikutusten kautta.

Keskeiset kehittämissuhteet

Koulutuksen arviointi ja kehittämissuhteet

Yksi koulutuspilotin keskeisimmistä havainnoista liittyi osallistumisen ja suorittamisen väliseen eroon. Koulutus herätti kiinnostusta, mutta kaikki osallistujat eivät edenneet opintosuorituksiin asti. Tämä osoittaa, että kiinnostus ei yksin riitä sitoutumiseen. Aikuisopiskelijoiden arki on usein kuormittunutta, eikä oppimiselle löydy helposti aikaa ilman selkeitä rakenteita, ohjausta ja rytmitystä.

Koulutuksen merkityksellisyyttä vahvistaa se, että sisällöt ja tehtävät kytkeytyvät osallistujien omaan työhön ja arkeen. Oppiminen konkretisoituu, kun osallistuja voi soveltaa opittua omassa toimintaympäristössään.

Koulutuskokonaisuuksia tulee arvioida ja kehittää paitsi opiskelijapalautteen ja suoritusten kautta myös siitä näkökulmasta, miten ne tukevat työelämän uudistumista, osallistujien osaamista ja yliopiston alueellista vaikuttavuutta. Arvioinnin tulee olla jatkuvaa ja sen tulee tuottaa tietoa myös tulevien koulutuskokonaisuuksien kehittämiseen.

Kokonaisuutena kehittämismalli korostaa, että jatkuva oppiminen ei ole irrallinen lisä korkeakoulun toiminnassa. Jatkuvan oppimisen kokonaisuuskehittäminen on osa yliopiston yhteiskunnallista tehtävää. Se edellyttää strategista johtamista, rakenteellista tukea, pedagogista osaamista sekä pitkäjänteistä yhteistyötä yli tiedekuntarajojen.

- Aikuisopiskelijan kiinnostus ei yksin riitä sitoutumiseen – opintojen eteneminen tarvitsee selkeitä rakenteita, ohjausta ja rytmitystä.
- Opitun soveltaminen omaan työhön on jatkuville oppijoille tärkeää.
- Jatkuvan oppimisen koulutuksissa pelkät opintosuoritukset eivät kerro koulutuksen vaikuttavuudesta, vaan tulee arvioida myös koulutuksen tuottaman osaamisen vaikutuksia työelämän kehittämiseen ja aluekehittämiseen.
- Yliopiston tuottama jatkuva oppiminen edellyttää strategista johtamista, koordinaatiota, pedagogista osaamista ja tiedekuntien ja yksiköiden pitkäjänteistä yhteistyötä.

Suosituksset jatkuvan oppimisen kehittämiseksi yli tiedekuntarajojen - Lapin yliopiston näkökulma

Jatkuvan oppimisen kehittäminen edellyttää strategista johtamista, pysyviä yhteistyörakenteita, resursoitua koordinoitua ja pedagogista tukea. Yksittäiset hankkeet voivat tuottaa arvokasta kokemustietoa, mutta pysyvä toimintamalli vaatii selkeää omistajuutta ja jatkuvan oppimisen tunnistamista osaksi yliopiston perustehtävää.

Tulevissa toteutuksissa tulee varata riittävästi aikaa yhteiseen suunnitteluun, asiantuntijoiden henkilökohtaiseen sparraukseen ja tekniseen tukeen. Lisäksi koulutusten viestintään, markkinointiin ja saavutettavuuteen tulee panostaa, jotta opinnot löytyvät ja niiden hyöty on osallistujille selkeä.

Keskeistä on rakentaa tasapaino joustavuuden ja rakenteen välille. Työssäkäyvä opiskelija tarvitsee mahdollisuuden opiskella ajasta ja paikasta riippumatta, mutta samalla hän tarvitsee rytmiä, ohjausta, vertaisuutta ja selkeitä etenemisen tukipisteitä.

Jatkuvan oppimisen kokonaisuuksien suunnittelussa on arvioitava tarkasti, milloin itsenäinen ja joustava suorittaminen palvelee opiskelijoita ja milloin tarvitaan enemmän ryhmäprosessia, ohjausta ja yhteistä rytmiä.

Yliopiston näkökulmasta jatkuvan oppimisen kehittäminen edellyttää:

- selkeää strategista johtamista, omistajuutta ja jatkuvan oppimisen tunnistamista osaksi yliopiston perustehtävää
- pysyviä yhteistyörakenteita yli tiedekuntarajojen sekä riittävästi aikaa yhteiseen suunnitteluun
- resursoitua koordinoitua, pedagogista tukea, asiantuntijoiden sparrausta ja teknistä apua
- viestinnän, markkinoinnin ja saavutettavuuden vahvistamista
- joustavuuden ja rakenteen tasapainoa: työssäkäyvä opiskelija tarvitsee sekä vapautta että rytmiä, ohjausta ja vertaisuutta

Suosituksset jatkuvan oppimisen kehittämiseksi - opiskelijan näkökulma

Opiskelijan näkökulmasta jatkuvan oppimisen kokonaisuudet tulee rakentaa niin, että ne tukevat erilaisia elämäntilanteita, osaamistarpeita ja tapoja oppia. Työssäkäyvälle opiskelijalle joustavuus on tärkeää, mutta joustavuus ei saa tarkoittaa yksin jäämistä.

Opintojen alussa tulee tehdä selväksi kokonaisuuden tavoitteet, työmäärä, aikataulu ja etenemisen mahdollisuudet. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus edetä omaan tahtiin, mutta samalla yliopiston tulee tukea opintojen etenemistä ohjauksella, välitavoitteilla, teknisellä tuella ja selkeillä rakenteilla.

Keskeistä on, että opinnot kytkeytyvät opiskelijan omaan työhön, asiantuntijuuteen, osaamistarpeisiin tai kiinnostuksen kohteisiin. Kun oppimistehtävät liittyvät käytännön työelämään tai opiskelijalle merkityksellisiin teemoihin, opintojen hyöty konkretisoituu ja motivaatio vahvistuu.

Jatkuvan oppimisen kokonaisuuksissa tulee tarjota myös valinnan mahdollisuuksia, jotta opiskelija voi suunnata oppimistaan omien tavoitteidensa mukaisesti. Samalla on tärkeää mahdollistaa sekä itsenäinen suorittaminen että ryhmän, vertaisoppimisen ja yhteisen keskustelun tuki niille opiskelijoille, jotka hyötyvät yhteisestä rytmistä ja vuorovaikutuksesta.

Onnistunut jatkuvan oppimisen toteutus yhdistää joustavan etenemisen ja opiskelijaa kannattelevan rakenteen. Se tarjoaa mahdollisuuden opiskella ajasta ja paikasta riippumatta, mutta rakentaa samalla kokemusta siitä, että opiskelija kuuluu oppimisprosessiin eikä ole yksin vastuussa etenemisestään.

Jatkuvaa oppijaa tukee:

- selkeä aikataulu ja ennakoitavat etenemisen vaiheet
- opiskelijaryhmä, vertaisuus ja verkostoituminen
- omaan työhön liittyvä kehittämisote
- joustavuus työn, arjen ja elämäntilanteen mukaan
- selkeä rakenne, ohjaus, välitavoitteet ja tekninen tuki
- tehtävien ja sisältöjen kytkeytyminen omaan työhön, osaamistarpeisiin tai kiinnostuksen kohteisiin
- mahdollisuus edetä omaan tahtiin sekä saada ryhmän ja yhteisen keskustelun tukea sitä tarvitseville

Jatkuvan oppimisen malli

Hankkeen perusteella jatkuvan oppimisen malli tukee monitieteisten ja työelämälähtöisten koulutusten suunnittelua ja toteutusta. Malli auttaa hahmottamaan, millaiset rakenteet ja pedagogiset ratkaisut tukevat jatkuvaa oppimista Lapin toimintaympäristössä.

Mallin lähtökohtana on, että koulutuskokonaisuuksia ei rakenneta yksittäisten oppiaineiden tai irrallisten opintojaksojen ympärille, vaan työelämän ja yhteiskunnan ilmiöiden pohjalta. Jatkuvan oppimisen kehittäminen näyttäytyy korkeakoulussa yhteisenä rakenteellisena ja pedagogisena tehtävänä.

Malli rakentuu viidestä osa-alueesta:

Työelämälähtöinen ilmiöpohjainen suunnittelu

Osaamistarpeet tunnistetaan yhteistyössä työelämän ja alueellisten toimijoiden kanssa.

Monitieteinen yhteiskehittäminen

Asiantuntijat osallistuvat kokonaisuuden suunnitteluun yhdessä jo varhaisessa vaiheessa.

Pedagogisesti ohjattu joustavuus

Ajasta ja paikasta riippumaton opiskelu yhdistyy ohjaukseen, rytmitykseen ja vertaisuuteen.

Koordinoitu jatkuvan oppimisen rakenne

Koulutus- ja kehittämisspalveluiden rooli on keskeinen yhteiskehittämisen fasilitoinnissa, pedagogisessa tuessa ja käytännön koordinoinnissa.

Jatkuva arviointi ja kehittäminen

Koulutuksia arvioidaan paitsi opiskelijapalautteen ja suoritusten myös työelämän uudistumisen, osaamisen vahvistumisen ja alueellisen vaikuttavuuden näkökulmasta.

Johtopäätökset ja jatkosuunnitelmat

Hankkeen keskeinen johtopäätös on, että jatkuvan oppimisen kehittäminen tarvitsee sekä strategista johtamista että käytännön tasolla toimivia rakenteita. Onnistunut koulutuskokonaisuus ei synny vain kokoamalla asiantuntijasisältöjä yhteen, vaan se vaatii pedagogista suunnittelua, asiantuntijoiden sparrausta, teknistä tukea, koordinoitua sekä opiskelijoiden ohjausta.

Jatkossa jatkuva oppiminen tulee kytkeä vahvemmin yliopiston strategiseen työhön ja jalkauttaa käytännön tasolle. Tämä havainto on noussut esiin myös YJOP-hankkeen seitsemälle yliopistolle toteuttamassa kartoituksessa. Jatkuva oppiminen on tunnistettu strategisesti merkittäväksi tehtäväksi ja osaksi yliopiston yhteiskunnallista tehtävää, mutta tämä ei vielä aina näy resursoinnissa, opettajien työsuunnittelussa tai kannustinjärjestelmissä.

Lapin yliopiston hankkeessa koulutuspilottin suunnittelun ja toteutuksen resursointi tunnistettiin yhdeksi merkittäväksi haasteeksi. Mikäli jatkuvan oppimisen tehtäviä ei sisällytetä opettajien työsuunnitelmiin, ne koetaan helposti lisätyönä, ei osana yliopiston ydintehtävää.

Lapin yliopistossa laaditaan parhaillaan jatkuvan oppimisen strategiaa, jossa linjataan, miten jatkuva oppiminen on osa yliopiston perustehtävää ja arjen työtä. Tämän kehittämishankkeen kokemuksia ja tuloksia hyödynnetään strategian laadinnassa sekä uusien monitieteisten ja työelämälähtöisten opintokokonaisuuksien suunnittelussa.

Lisäksi YJOP-hanke tukee yliopistojen jatkuvan oppimisen kehittämistä tuottamalla tietoa pienten osaamiskokonaisuuksien tunnistamiseen ja rakentamiseen työelämän muuttuviin tarpeisiin. Arktinen työelämä – kestävä tulevaisuus -koulutuspilottin voidaan nähdä rakentuneen pienistä osaamiskokonaisuuksista, joiden kehittämisestä ei yliopistoissa ole kuitenkaan vielä yhtenäistä näkemystä.

Kokonaisuutena koulutuspilotti osoitti, että jatkuva oppiminen on osa yliopiston yhteiskunnallista tehtävää. Sen vahvistaminen edellyttää pitkäjänteistä yhteistyötä yli tiedekuntarajojen, työelämäyhteyksien vahvistamista sekä pedagogista rakennetta, joka tukee sekä koulutuksen asiantuntijoita että työelämässä toimivia oppijoita.

Lähteet ja aineistot

Lähteet

- Arffman, Mira & Kuusela, Katri 2026: Jatkuva oppiminen ja pienet osaamiskokonaisuudet yliopistoissa. Nykytilakartoitus ja kehittämiskohteita. Yliopisto jatkuvan oppimisen edelläkävijänä -hanke (ESR+). Lapin yliopisto, Koulutus- ja kehittämispalvelut.
- Knowles, M., Holton, E., Swanson, R. & Robinson, P. (2020). The adult learner: The definitive classic in adult education and human resource development. London: Routledge.
- Tynjälä, P., Virtanen, A., & Helin, J. 2020: Työelämäpedagogisia malleja. Teoksessa A. Virtanen, J. Helin, & P. Tynjälä (toim.), Työelämäpedagogiikka korkeakoulutuksessa (s. 15–20). Koulutuksen tutkimuslaitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8414-4>

Hankkeen aineistot

Yhteiskehittäminen:

- Jatkuvan oppimisen kehittäminen: Arktinen työelämä ja kestävä tulevaisuus -aloitustyöpaja 4.6.2024
- Monitieteisen osaamisen yhteiskartoitus, "Löydä"-työpaja 25.9.2024
- Asiantuntijatiedon sovittaminen alueen elinkeinoelämän tarpeisiin, "Määritä"-työpaja 25.10.2024
- Koulutuskokonaisuuden rakentaminen, "Kehitä"-työpaja 26.11.2024
- Arktinen työelämä -koulutuksen viimeistely 16.1.2025
- Jatkuvan oppimisen mallin arviointi ja jatkokehitys, "Toimita"-työpaja 29.1.2026
- Arktinen työelämä – kestävä tulevaisuus -kehittämistyöpaja 21.4.2026

Opiskelijapalaute:

- Opintojaksojen Moodle-palaute 2025–2026
- Henkilökohtaiset ohjauskeskustelut 2025
- Sähköpostilla kerätty palaute 2025–2026

Asiantuntijapalaute:

- Koulutuskokonaisuuden opettajien haastattelut 2025
-

